

עקרון־ריכוז־הכוח בצל הנשק האטומי

נות אחרים: מן „הרצון“ (Volonté — המקביל לע־קרון „המטרה“); מן „חופש הפעולה“ (Liberté d'Action — המקביל פחות או יותר ל„בטחון“); ומן הכלל (אשר יש הרואים גם אותו כעקרון) של „חסכת בכוח“. לתפיסה המקובלת. אצל הצרפתים אופיינית ההגדרה הבאה: „יישומם של עקרונות אלה — של „הרצון“ ו„חופש הפעולה“, ושל הכלל, חסכות בכוח“ — מעניק לתמרון (manoeuvre) את מלוא יעילותו על־ידי צירוף המאמצים ועי היותם מכוננים אל נקודת־מרכז אחת; ובתוצאתם הסופית של צירוף וכיוון אלה מביאים הם לידי ריכוזם של כל המאמצים החומריים, הנפשיים והשכליים לקראת מטרה אחת ויחידה. הם שיאפשרו לו למפקד להשיג, ברגע ובנקודה צראים לו כמכריעים, את העדיפות החומרית והנפשית על היריב — ולהגיע עי כך אל המטרה המבוקשת על ידו“ (לפי „הצעה להוראה־זמנית בענין תפעול־טקטי של כוחות־יבשה“).

ברור, שכדי להגיע לנצחון מוטב לו למצביא — וניתן לומר כי מחובתו הוא — לנהוג לפי עקרונות המלחמה וליישמם יישום נכון וכולל כמיטב ההבנה, ובדרך זו להבטיח כי אמנם תושג המטרה. אכן, ככל שירבו המאמצים הצומדים לרשותו של אותו צבא — כן יוכל, יותר ויותר, להרשות לעצמו אף לתוא מדי־פעם, בשוגג איש שאף במזיד, לעקור־נות, לחלקי עקרונות ולצהוגי פעולה מסויימים, שעוצבו במסגרתם של עקרונות אלה. למשל, במצבים בהם עומדת לרשותו של צבא עדיפות רבה בארטילריה ובשריון, ניתן לעתים להתקיף לאור היום, באורח של „גישה ישירה“, אף בלא הזדקקות יתרה לעקרון ההפתעה. גם ההסוואה וההסתר יאבדו מחינותם בתנאים של עודף אמצעים מכריע. וכן אפשרי הדבר כי תכנון הפעולה יהיה מורכב (כנגד עקרון הפשוטות³), נוקשה (כנגד עקרון הגמישות), לא מתואם ביותר (ובכך יחטא לשיתוף־הפעולה) — ועל־אף כל אלה יוכתר בהצלחה; אכן, בתנאי האמור: שתהא מצויה עדי־פות מכלעת ביחסי הכוחות.

לא כן הדבר ביחס לעקרון ריכוז הכוח.

(3) המצוי ברשימות־העקרונות של הצבאות האמריקאי והבלגי למשל.

דומה כי אין איש מטיל ספק במציאותם של „עקרונות־המלחמה“ — כמיצוין של עובדות מלחמה ונסיון קרב, שנתגבשו משך דורות אהיו ל„חוקים“. רבי־אמנים במקצוע המלחמה, ה־"Great Captains"¹ וכן תיאורטיקאים רבים, הניחו בדרך כלל, כי עקרון־נות אלה שרירים וקיימים ואינן הזמן פוגע בהם לרעה. אכן, יש ונחלקו דעותיהם באשר למספרם, לסדר־עדיפותם ולגדרת מהותם של עקרונות אלה וכן באשר לערכם להכנת הקרב, מחד גיסא, ולניתוח תוצאותיו מאידך גיסא. אך על אף חילוקי הדעות בכגון אלה ניתן לראות בעליל מה רבה היתה החששות אשר ייחסו בעבר — ומיחסים עתה — כל צבאות העולם לעקרון, אשר רבים רואים אותו בבחינת עקרון־מרכזי, והוא עקרון ריכוז הכוח; וזאת — אף שיש ומכנים אותו בשמות שונים, או שמגיעים אליו דרך עקרונות אחרים.

כך, לדוגמה:

ברשימת עקרונות־המלחמה, כפי שהם מופיעים בכתוביו של הצבא הבריטי, מוצאים אנו את ה־"Concentration of Force" (ריכוז הכוח) בשמו המפורש. האמריקאים נותנים בעקרון ה־"Mass"² ביטוי לאופן ראיתם את גורם ריכוז־הכוח. תורת־הלחימה הסובייטית, אף בה מצוי עקרון ה־"מסה" (או ה„מסות“), וכן „מיוצג“ עקרון הריכוז במושג „העדיפות המוחלטת“; והכונה כאן לעדיפות מספרית־ממש, כפי שמגדירה גנרל־מיור קורקודינוב בתקצירו על „אמנות המלחמה“ של הצבא הסובייטי: „ריכוזם של כוחות עדיפים־מספרית בגזרה המכרעת“.

לעומת זאת טוענים הצרפתים כי עקרון ה„המכונה אצלם „ריכוז המאמצים“ (Concentration des Efforts). הנו תוצאה, או מסקנה, מכמה עקר־

(1) "Great Captains" — „רבי המצביאים“ — דהיינו, מפקדי המופת אשר רשימתם מתגבשת־משתנית במהלך ההיסטוריה (ונפתחת כרגיל בשמותיהם של אלכסנדר וחניבעל), ובמעשיהם ובדבריהם מקובל לחפש את סוד היכולת וההישג במלחמה.

(2) "Mass" — דהיינו „מסה“, ביטוי השאול מן הפיסיקה, אך ככל בימי נפוליאון משמש הוא לצורך הגדרת עצמה צבאית רבה ומרוכזת, במובנה הסטטי — ומכאן השימוש הרב בצירופים, או ב„ניגודים“: „מסה“ מזה „תנועה“ (או „תנופה“) מזה.

אך ננסה, אולי, להגדיר תחילה את מהותו של עקרון זה.

„ריכוז הכוח“ — ניתן להגדירו כיכולת לכנס את מכסימום העצמה (במא-מץ, בכוח-אדם, בחימוש-אש וברכב) בזמן ובמקום שנבחרו, כדי להשיג עדיפות המיועדת להכרעת האויב (בנקודתו החלשה) — אנב השארתי מינימום העצמה לצרכי בטחוננו של ריכוז זה. (דרך אגב, אם נסקור במבט אחד את לוחות-העקרונות של צבאות שונים, על כל המשותף שביניהם במהות, הרי נשנה בניסוח, הרי נראה כיצד נשקפת מההגדרה הנ"ל השתלבותו של העקרון האמור בעקרונות ה„חסכון בכוח“, וה„חופש הפעולה“).

מן המלחמות השונות שנתחוללו במהלכה של ההיסטוריה, עד למלחמת-העולם האחרונה ועד מל-חמת קוריאה בכלל, מסיקים אנו כי משולם לא הושגה במלחמה הכרעה בלא ריכוז הכוח. כך היה בתקופתם של הנביעל או קיסר — שאז נתגלם עדיין עקרון זה בעיקר בריכוזי כוח האדם וברכב (בטרם היות נשק האש) — וכך היה בימי פרידריך-השני או נפוליאון, אשר אמר כי „הנצחון הוא לבעל הגדר דיס-הגדולים“.

מלחמת-העולם הראשונה — אף היא התנהלה על בסיס הנקיטה המתמדת של עקרון הריכוז. דבר זה אימת במידה מסויימת את הנחותי הראורטיות של מרשל פוש, אשר הקדיש, בספרו „על עקרונות המלחמה“, תשומת-לב ניכרת לעקרון ה„חסכון בכוח“ — זה שממנו משתמע, כהשלמתו הטבעית, גם עקרון „ריכוז הכוח“. במהלך מלחמת-העולם האחרונה מר-פיע לפנינו עקרון זה כפי שנתגלם במבצעי הגר-מנים בוירות פולין, בצרפת (שם — בעיקר, מבחי-נת ריכוז השריון, לעומת פיצולו בצבא הצרפתי) וברוסיה. לעומת זאת, זכורה העתודה העצומה אשר ריכוזה הרוסים בעומק מדינתם ממזרח לזולגה, ואשר אפשר כי תודות לה הצליחה אופנסיבית-הנמד ליד סטלינגרד (שם — לפי הנתונים בספרו של

4) מרשל פוש — 1929-1851. איש צבא וסופר בשאלות מלחמה. הגיע בסוף מלחמת-ה'1 למעמד של מצביא עליון על צבאות בעלות-הברית בחזית-המערב.

5) יש הרואים את עיקר הלקח במסע המלחמה של 1940 בצרפת כהבדל זה שבמידת ריכוזו של השריון; בעוד שהצבא הגרמני כינס את שריוניו לעוצבות מרוכזות, עד לרמת קרפוס, ואף „קבוצות גייסות שריון“ בנות כמה קורפוסים — פזרו השריון הצרפתי, בגדדים גורדים, על פני דביציות הרגלים, ולא הספיק ליצירת אגרופימחץ שיהיה בהם כדי לאפשר מהלומות-נגד.

הקולונל ל. אלי מצבא ארה"ב — הפעיל הצבא האדום שבע ארמיות בגזרה צרה יחסית, כדי לכתר ולחסל את הארמיה הששית של פלדמרשל פון-פאולוס). כן יש לציין את הופעתן של ארמיות שריון סובייטיות במסע „מן הזולגה אל האלבה“, אשר הן שאיפשרו לרוסים, במידה לא קטנה, מבצעי מלקחיים רחבי-היקף, שביאיו לחיסול כוחות אויב ניכרים. רצוי, אולי, להזכיר כאן גם את הריכוזים האדירים של ארטילריה (לפי „הדוקטרינה הצבאית הסובייטית“ לגארטהוף Garthoff — 22,000 כליריה, כולל מרג"מות, אשר יחס מספרים לשטח שבו היו פרושים היה 670 לק"מ) ושריון (לפי אותו מקור — כ-5000 טנ"קים) שהשתתפו במצור על ברלין.

פן אין לדלוג בפירוט זה על אותו כוח עצום שהוכן לפלישה לאירופה ביוני 1944, ואף במזרח הרחוק נקל לאסוף דוגמאות לריכוזי הכוח כגורם הכרעה, כגון: מבצעי ה„מרינס“ בכיבוש האיים אוקינבה ואיבוגיימה שלווו ע"י ריכוז רב של אניות מלחמה, אשר שימשו כמחפה ארטילרי לעצם העליה בחוף האיים ואח"כ להמשך הלחימה בהם.

כתוצאה מכל האמור לעיל ניתן להסיק, כי עד עתה נאלץ הצד המעוניין להשיג את ההכרעה, לרכז תחילה מכסימום של כוח, כדי שיוכל להגשים רצונו זה. „נוסחתו המתמטית“ של המאבק על ההכרעה מתגלמת איפוא בריכוזו של רצון, כוח-אדם, אש ורכב — כל זה בסוגריים; בחזקת: טיב, אימון, נסיון.

יכולת ההכרעה =

$$= \text{[ריכוז} \times (\text{רצון} + \text{כוח} + \text{אש} + \text{רכב}) \times \text{טיב} \times \text{אימון} \times \text{נסיון}]$$

סיכומו של דבר: עתיד לנצח אותו צד המסוגל לכנס כוחות למתן המהלומה שתוכננה על ידיו, הבריטוי „מסוגל“ — כונתו כאן גם לבחינות המסד פדית, הטכנית והתובלתית — וגם למידת הבטחון (בעיקר — זה האירי) אשר ביכולתו לספק לציבורי כוח אלה.

וכך נדמה היה, כי נסיון-העבר וההרגל הפכו קבע — ואין לחלוק על „מקום המזרח“ שרכש לעצמו עקרון הריכוז בתחום הטקטיקה והתורה המבצעית

6) „הצבא האדום כיום“, 1949, ומהדורות מאוחרות יותר.

7) כבר ב-1941 הפעילו הגרמנים בחזית רוסיה תחילה „קבוצות גייסות שריון“, בנות כמה קורפוסים-משוריינים כ"א, ואח"כ כמה וכמה „ארמיות שריון“, הן בוירה החדר מית האוקראינית והן במסע ההתקדמות לעבר מוסקבה. — המער.

האסטרטגית. אלא שלא לעולם חוסן. הנהגה בשנת 1945, הפיעה לראשונה פצצת האטום — אשר חיסלה שתי ערים יפניות, הירושימה ונגסקי, כמעט לחלוטין.

נוטב שנסקור עתה, בתמצית, מקצת תכונותיו וסגולותיו ההרסניות של הנשק האטומי והתרמו-אטומי⁹ בשלב התפתחותו הנוכחי, במידה שמצויות ידיעות על כך.

לראשונה — פגז הארטיילריה האטומי:

משקלו 450 ק"ג (?)

אורכו 90 ס"מ

טוחו 30 ק"מ (?)

מהירות התחלית 600—800 מ' לשנייה.

עצמתו שווה לזו של הפצצה שהונחתה של הירושימה (כוח ההתפוצצות שלה שווה ל-20,000 טון טני"ט).

הערה: נתונים אלו הנם סיכומן של ידיעות שנתפרסמו בעתונות.

להלן — טבלת הנוזקים הנגזמים מהדף-האוויר של פצצת אטום, "סטנדרטית" — זו שכוח ההתפוצצות שלה שווה ל-20,000 טון טני"ט — אשר פוצצה בגובה של 600 מ' מעל ל"נקודת האפס".

הרי מקצת מן המסקנות שהוסקו מנסיון הפיצוץ התרמו-אטומי, שבוצע בנובמבר 1952, כפי שנתפרסמו בירחון "כוחות-האוויר הצרפתיים" מדצמבר 1953. הפצצה שפוצצה — כוח-הנפץ שלה היה שווה לזה של 3—5 מיליוני טון טני"ט. משמע, שחוקה היא פי 250—150 מן הפצצה שהונחתה על הירושימה.

ואלו התוצאות הצפויות מפיצוזה של פצצה כזאת: קרני ה"גמה" המשתחררות כתוצאה מן ההתפוצצות עלולות להרוג, בשטח של 25 קמ"ר, כל יציר חי שאינו נתון במחפה. יצוין, דרך אגב, כי במציאות אין לכך כל ערך — מאחר שממילא היו יצירים אלה נהרגים, הן ע"י הדף האוויר והן ע"י שלהבת הפצצה וחומה. ההרס העלול להגרם ע"י הדף האוויר הנו מוחלט על פני שטח של 350 קמ"ר — ויהיה מוגבל יותר, בתוצאות משחנות, בשטח של 670 קמ"ר. החום המושק מכדור האש של ההתפוצצות עלול להספיק לאכל כל חומר דליק ולגרום לכיזות מות לכל יצור בלתי מוגן בשטח של 775 קמ"ר — משמע, בתחום של 15—16 ק"מ מנקודת ההתפוצצות.

(8) דהיינו — "הידרוגני", כגון "פצצת המימן" הנ"דעת. — המערך.

בניסוי באניואטוק⁹, בשנה שעברה, הורגש החום שהוקרן מן ההתפוצצות ע"י עדים שניצבו ברדיוס 50 ק"מ מנקודת האפס. תוצאות כלליות ביר-תר מן הפיצוץ האחרון בביקיני¹⁰ אשר באוקיי-נוס השקט (ב'1 במרס 1954) עודן "טריות" ואין צורך להזכירן כאן. נוספות.

אפשר שיהיה זה לתועלת אם תצויינה כאן האפשרויות השונות להבאת פצצה אטומית, או תרמו-אטומית, אל תעודתה.

א. מפציצים מרחיקי-טוס להפצצת יעדים אסטרטגיים.

ב. מפציצים קלים יותר, לפעולה באזור החזית וכלפי מטרות שונות בסביבתו (על-פירוב — מטרות אסטרטגיות).

ג. מתקנים לשיגור קליעים-מונהגים רקיטיים — אלא שתחת הקליעים מסוג V_2 ר A_10 ¹¹ ישוגרו מהם קליעים בעלי "ראשי-נפץ" אטומיים, מקומם של מתקנים אלה יכול להיות ביבשה או בים (באניה או בצוללת). דרך אגב, נראה שביית-הנשק האטומי האמריקאי יכול, נוסף לסידרה שלמה של פצצות ופגזים אטומיים, גם קליעים מונהגים וטרפדות אטומיים.

ד. פגז אטומי, הנורה מתחת מיוחד. משקלו של תותח זה 85 טון.

אורכו הכולל — 26 מ'

אורך קנהו — 8.5 מ'

אורך הבסיס — 1.8 מ'.

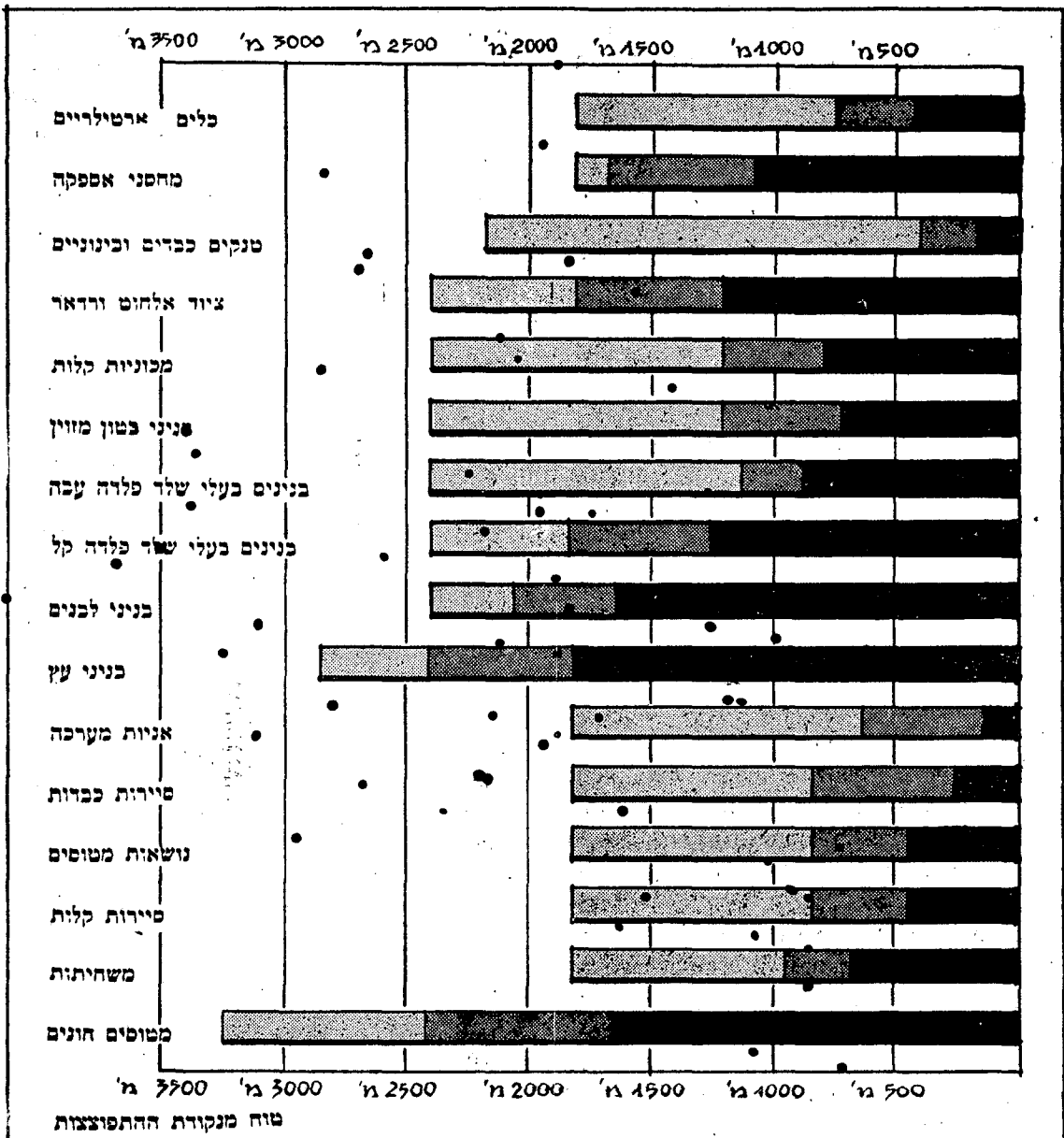
הבסיס מושתת על גבי משטחה עגולה המאפשרת ירי ל-360 מעלות. הרכב הגורר של התותח (גלגלי) מאפשר לו להגרר במהירות של 56 קש"ש.

טוח תנועתו ללא תספקת דלק — 400 ק"מ ליום. הוא מסוגל לעבור במים שגובהם 1.5 מ', אפשר גם להטעינו על ספינת-נהיגה.

מחמת יוקרו הרב של כל נשק אטומי או תרמו-אטומי, יש להניח שלא ישתמשו בו לפגיעה בכל מטרה; תחילה יבדק ערכה של המטרה ויבחן

(9) אניואטוק — אטול (מחנות איים) בצפון-מערב איי-מרשל, במערב האוקיינוס-השקט; עשוי 40 איי-זעיריים המקיפים לאגונה שקרוב ל-40 ק"מ קוטרה. משמש מאז 1947, כר ניסויים אמריקאי לנשק אטומי.

(10) ביקיני — אטול באיי-מרשל המונה כ-20 איי-זעירים סביב לאגונה שאורכה מתקרב ל-35 ק"מ ורחבה כמחצית מזה. מאז 1946 הועתקה האוכלוסייה הקטנה לאי אחר מחמת התחלת ניסויי פצצות אטום אמריקאיות.

מקרא:

נזקים רציניים ביותר. הציוד שנפגע - אינו ניתן לשימוש. וכן לא לתיקון-בי-מקום.

נזקים בינוניים. הציוד הפגוע אינו ניתן לשימוש מבלי תיקונים רציניים.

נזקים קלים. הציוד הפגוע נשאר לשימוש. אך ביעילות פחותה - אולם ניתן לבדק מהיר.

נפתח בתרגיל שנערך בבית-הספר למלחמה בצרפת, ונושאו — התקפת קורפוס, בן 5 דיביזיות, על אויב הערך להגנה מאחורי נהר, בגובה 35 ק"מ. לבד מן הדיביזיה-המשוריינת (הנוספת על חמש דיביזיות הרגלים הנ"ל), אשר שהתה גם היא בשטח-הקורפוס, כעתודה — נתכנסו שם לפעולה הכוחות הבאים: 5 דיביזיות רגלים (ומספר גדודי חי"ר נוספים), כל אחת בעלת כ־3500 מכוניות ו־72 תותחים¹³. בסיכום, איפוא — כ־18.000 מכוניות ו־360 תותחים. נוסף לאלה את רכבה של מפקדת-הקורפוס ושירותיה, את גייסות-הקורפוס האורגניים ואת התוספות המוקצות במיוחד מן הארמיה — ויס־תבר לנו כי על שטח בן 40×40 ק"מ לערך צריכים היו לחנות בין 25 ל־30 אלף כלי־רכב וכמה מאות תותחים, ועל כל אלה יש להוסיף עוד את מערמי כלי ההנדסה השונים לצלימת הנהר ואת הבסיסים הלוגיסטיים של מפקדת הקורפוס. ברור כי אין להבין את הענין כפשוטו ולהסיק כי „צפיפות הרכב בשטח” הנה כ־20 כלי־רכב על 1 קמ"ר; שכן בהתאם לייעור דם הטקטי צריכים כל אלה להנות מכתמים בריכוזים שונים, כדי שיוכלו למלא את תפקידם. אין להכביר זילילים על מידת הריכוז המצויה בשטח חיתעשית המלחמה, נושא המשותף, בעיקר לו, לתחום „הנהגת המלחמה” — זו אשר לידל הארש¹⁴, המכנה אותה עפ"י „אסטרטגיה־רבתי” (Grand Strategy), רואה אותה כרמת הנהגה הנכבדלת מן ה„אסטרטגיה” במובנה המצומצם וכעומדת מעל לה; אותה תעשיה, אשר ככל שתרוכזה סביבה תעשיות־הלואי שלה — כן תגבר תפוקתה ותשוכלל יעילותה. וככל שאמנם תרוכזנה כך — כן יגדל נפח המטרה אשר היא מהתה. נסתפק כאן בציון אותן מטרות אסטרטגיות שנזכרו לעיל.

אנסה להבהיר את הבעיה בדרך הבאה. כדי שכוח־השריון — אשר הנה לפי המקובל כיום, כוח־ההכרעה בעתיד — יוכל להשיג מטרתו ביעילות, מחייב הוא ריכוז קרב בשטח. גם אם תהיה לו „מטרידה” אוירית בת־ממש — דבר שהנו יחסי תמיד — והנשק הנ"מ שלו יהא מדויק בתכלית — לא יוכל בכל זאת למנוע הסתבנות, או פריצה בכוח, של

(13) מובן שמדובר כאן בכלי ארטילריה־שדה בלבד, ואילו התותחים הנגד־מטוסיים (וכן — אם ישנם — התותחים הנגד־טנקיים לסוגיהם) לא הובאו בחשבון. שלא להזכיר את המרגמות־הכבדות. — המער.

(14) לידל הארט, אחד מחשובי הוגי־הדעות והסופרים הצבאיים בדורנו. תרגום ספרו „אסטרטגיה הגישה העקיפה” עומד להופיע בהוצאת „מערכות”. — המער.

פעמים רבות עד כי יוחלט שיש להפעילו כלפיה. ברור שבדרך כלל תבוכרנה מטרות אסטרטגיות על פני מטרות טקטיות; וישתדלו לגרום נזק רב ככל האפשר לאותה מטרה שתקיבע.

ננסה, עתה, להגדיר את היעדים־בכוח, אשר בתוך קף ערכם יש לשער כי ייהפכו למטרות המועדות לפגיעת הנשק האטומי.

כבר הזכרנו את מגמת הריכוז; והלוא אחת מתוצאותיה היתה הנטיה לכנס במסגרת טקטית אחת כוחות־שריון רבים ככל האפשר. הרוסים הגיעו כבר במלחמת־העולם השניה לארמית־שריון (אשר אמנם מבחינת עצמתה אינה אלא כקורפוס משורין בצבאות אחרים) הגרמנים פעלו בקורפוסים משודינים¹², והצרפתים, ודומני גם האמריקאים (המשפיעים עתה הרבה על הקודמים), מנסים להגיע ל„קורפוס אורגני משורין” — קורפוס שאחריהו היא טקטית ולוגיסטית כאחת והוא מופיע בשדה הקרב בתור „המקשר בין הטקטיקה והאסטרטגיה”; וביתר דיוק — כחולית החיבור בין הפרוצה הטקטית לבין שיצול־ההצלחה האסטרטגית (כדברי גנרל דה־לה־שפל, מפקד „ביה”ס למלחמה של צבא צרפת).

נפרט עתה את תכונותיה השונות של הדיביזיה המשוריינת הצרפתית (ששמנה גזירה שהה גם לגבי זו האמריקאית, או הבריטית, אשר ממדיהן אינם נבדלים אלא הבדלים קלים יחסית); ואין להניח כי דיביזיה זו אינה בגדר מטרה אסטרטגית ראויה־לשמה — הן בתנוחה והן בתנועה:

כוח־אדם — 17.000 לערך.

רכב־קרב — 1.300 (מהם כ־300 טנקים, היתר רכב־סיוור, „חצאי־זחלים” וכד').

רכב־שירות — 3000 כלי־רכב + 1500 עוקבים.

אורכה של הדיביזיה על־פני השטח — 400 ק"מ.

שטח ההיערכות שלה — 25 קמ"ר.

נעיין נא בממדי הריכוזים שבחילות אחרים, ונבדוק את אותם בדרך דוגמה:

(11) V₂ — קליע־מונהג רקיטי, במשקל 10 טון, המסוגל להגיע לטוח של 500 ק"מ בערך. A₁₀ — קליע־מונהג רקיטי, במשקל 97 טון, המסוגל להגיע לטוח של 580 ק"מ בערך.

(12) עיין בהערה 5 לעיל. יצוין כי קורפוסים־משוריינים גרמנים — אשר שניים־שלושה מהם, לעתים בתוספת כמה עוצבות אחרות, היוו „ארמית שריון” — היו בעלי עצמה די ניכרת.

ואשר לעתיד — יתכנו, להלכה, כמה פתרונות או קוֹי־התפתחות.

פתרון ראשון — הנראה, ודאי פשוט ונוח ביותר — הנו: איסור עצם השימוש בנשק האטומי. במקרה כזה תוסר ממילא מן הפרק הבעיה שהצבנו לנו בתחילת עיוננו בנושא זה; והמלחמה, לכשתפרוץ כאן או שם, עשויה להתחולל שוב במסגרתה ובצורה שתיה ה"קלסיות" (מעין דוגמה לכך ניתנה בקודיאה). המצב ישתנה כלל, אם נניח כי לא יבוא איסור מעין זה, ו"כל־דיכפון" יפעיל נשק אטומי, או תרמוֹר אטומי (במידה שיהיה מצוי תחת ידו) כראות עיניו. אפשרות כזאת מרבה את המבוכה, וטרם גובשה התיאוריה לקראתה, את הלכי הרגל המצויים ניתן על־כל־פנים, לסכם באופן זה:

א. "מלחמה מונעת" והשמדת הפוטנציאל־האטור מיהצבאי של המתנגד — דבר הנראה בימינו בלתי אפשרי.

ב. פיצולם של הכוחות (כוחות האויר, היב, היבשה) בשלבי הפעולה הראשונים, מתוך כוונה לבצע את כינוסם, תוך כדי תיאום מדויק, למצב בים בהם הוא הכרחי — ל"שעות האפס", למעבר קוֹי־ההתחלה, לפיתוח הפריצה — בהנחה שמידה מסוימת של ריכוז תוכל להתבצע במשך פרק זמן מתקבל על הדעת. מגמת פיצול חדשה מעין זאת תחייב, על־פי שורת ההגיון, שינוי־ערכין רציני בטקטיקה כולה וכן בתחום המבנה והחיימוש; משימות מסוג שונה וחדש תוטלנה אזי על יחידות ששונות במבניהן, במערכי הקרב שלהן, בנשקן, ברכבן ובאורחי פעולתן.

מידת ערכן, הגיונן, אמיתותן של הדעות שנסקרו לעיל תהיה, כמובן, תלויה במידת יכולתן לפתור כראוי את הבעיה אשר הוצגה וחזרה־הוצגה לכל אורכו של מאמר זה. אכן, הגישות החדשות השונות עלולות להשפיע גם על תפיסתנו את המעגל המקובל של עקרונות־מלחמה. מכל מקום ברור, כי עקרון ריכוז־הכוח יצטרך למצוא לעצמו מקום חדש בתוך מעגל עקרונות זה; ואין זה מן הנמנע כי יהא חייב אפילו לפנות כליל את מקומו בתוכם למען יוכל לבוא תחתיו עקרון אחר, מתאים ממנו. ולעתיד פתרוניים.

חיל־אויר אויב לשטחו, לאחר שהסקנו כי הדיביזיה המשוריינת (על אחת כמה וכמה — הקורפוס המשוריין) הנה בגדר "מטרה אסטרטגית ראויה", ברור מאליה הוא, כי בתרגיל הנ"ל יתכן האויב לפגוע בה באמצעות נשק אטומי, והוא ירכז כל מאמצי ציו להגשמת כוונת זו. לכשתגיע הפצצה לייעודה — ויש לשער כי אמנם יקרה הדבר באחד מן הניסויים להטילה — יקיץ הקץ על מכשיר רב־כוח שנועד לסייע להשגת ההכרעה — ואותו צד יימצא לוקה בח"סר (חסר־רב־משקל) לעומת מתנגדו. דיביזיות־שריון אינה בגדר דבר זול כל עיקר (דיביזיות־רגלים צרפתית עולה, על מלוא ציודה והימושה, כ־100 מיליון דולר — וברי שמחירה של זו המשוריינת גדול עוד יותר); וכדאי לו, על כן, ליריב אף סיכון זה או אחר, ובלבד שיצליח להוציאה מכלל שימוש.

גזירה שוה היא לגבי ציפלישה גדולה, הנעקראת ביצוע משימה רבתי של העלאת גייסות בחוף אויב. "ארמדה" מעין זה, אשר בתוקף טיב תפקודה תרכז במידה מכסימלית לשעת הנחיתה, עלולה ממש לחודל־מלהתקיים לאחר שתופצץ בנשק אטומי או תרמוֹר־אטומי (ומצויה מסקנה העשויה, אולי, לצמוח מזאת: מידת הבטחון ביכולת־ההכרעה הסופית של מעצמות הים פוחתת, ומכאן נובע לגביהן הצורך בהחזקת "ראש־גשר" יבשתי קבוע, ורחב־יחסית, המאפשר פיתוח המשך הפעולות לכוחות שיובאו אליו). ואין להוציא מכלל מגבלה חדשה זו גם את צי האויר, העלולים להשמד בהיותם מרוכזים בשדות תעופה — אך מן הנמנע לפזרם בעשרות, או במאות, שדות תעופה ועם זאת לשמור על יעילות ניצולם לפעולה, אשר לגייסות הקרקע, הרי גם עוצבת חיל־רגלים או חיל שריון, הקטנה מדיביזיה — שעה שהיא נמצאת בתנוחה, או בתנועה למתן מכת־נגד מקומית — עלולה לשמש מטרוֹר־נאותה לקליע אטומי טקטי. כל זאת — בלא לדבר על ניגוע השטח ברדיוֹר־אקטיביות.

כך, דומני, נראית עתה מציאות זו: של מטרות־אסטרטגיות מכאן — והאפשרויות להשיגן מכאן — ושל היחסים ההדדיים שבין שתיים אלו.